

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Біолого – технологічний факультет

Кафедра технології виробництва молока і м'яса

Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи та індивідуальних дослідницьких завдань зі змістового модуля **«Породи коней, біологічні особливості відтворення і вирощування коней»** дисципліни «Конярство»

- Галузь знань 20 – Аграрні науки та продовольство
- Спеціальність 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
- Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Біла Церква
2019

УДК 636.08

Розглянуто і схвалено науково-методичною комісією БНАУ (Протокол № 5 від 23.01. 2019)

Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи та індивідуальних дослідницьких завдань зі змістового модуля **«Породи коней, біологічні особливості відтворення і вирощування коней»** дисципліни «Конярство» спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», перший (бакалаврський) рівень вищої освіти). / В.А. Ліскович. – Біла Церква, БНАУ, 2019. – 40 с.

Методичні вказівки призначені для самостійного засвоєння здобувачами вищої освіти соціально-економічних факторів і зоотехнічних прийомів, які використовувалися при створенні різних порід, інтер'єру та відтворення коней визначення принципів їх класифікації та вивчення характеристик планових порід України і здобуття навиків складання технологічних карт.

Рецензент: Чернюк С.В.

© БНАУ, 2019

Змістовий модуль 2.

Породи коней, біологічні особливості відтворення і вирощування коней

Мета заняття: засвоїти основні аспекти походження і одомашнення коней, їх предки і дикі родичі. Умови що сприяли створенню порід коней спеціалізованих типів, принципи класифікації порід та їх характеристика. Методи та організація племінної роботи в конярстві.

План

1. Походження і одомашнення коней їх предки і дикі родичі.
2. Умови, що сприяли створенню порід коней спеціалізованих типів.
3. Принципи класифікації порід коней.
4. Породи коней, найбільш поширені на Україні.
5. Завдання та форми племінної роботи в конярстві.
6. Бонітування та оцінка за якістю потомства.

Література

1. Гопка Б.М, Хоменко М.П, Павленко П.М. Конярство. – К.: «Вища освіта» – 2004. – С. 13-26, 96-161, 193-311.
2. Свечин К.Б, Бобылев И.Ф, Гопка Б.М. Коневодство. – М: «Колос», 1992. – С.11-21, 49-118, 245-257.
3. Конярство / Б.М. Гопка, О.А. Калантар, П.М. Павленко, С.М. Клок/ – К: «Урожай», 1991. – С. 55-78, 142-150.
4. Книга о лошади (С.М. Буденный). М: Госиздат с.х. литер., 1952-62. – т. 1 – С.155-413, т. 3 – С. 41-153.

Коні, чи еквіди (від латинського слова еквус – кінь) пройшли тривалий і складний шлях історичного еволюційного розвитку. Зоологи відносять коней до ряду непарнокопитних. Сімейство коней представлене всього лише одним родом, який включає чотири підроди: коні, осли, напівосли і зебри. Одомашнені тільки два види: коні і осли. Еволюція родини коней йшла шляхом укрупнення їх розмірів, ускладнення зубної аркади.

Сучасні коні походять від декількох форм диких коней, які водились в доісторичні часи в різних місцях землі. Як вважають вчені-коневоди, предками домашніх коней були три основні форми диких коней: крупні грубокісткові коні, які жили в Європі, тонкокісткові широколобі коні гірських плато і середньогір'я ряду країн Середньої Азії, коні азіатських і європейських степів.

Дослідження археологів свідчать, що спочатку люди полювали на коней і використовували для їжі їх м'ясо. На основі розкопок стародавніх поховань і вивчення інших пам'ятників матеріальної культури вчені стверджують, що коні були приручені й одомашнені пізніше за інших тварин. Це сталося за 3-4 тисячі до нашої ери. Процес приручення й одомашнення коней розпочався, очевидно, із збереження пораних чи впійманих під час полювання тварин з метою створення живого запасу м'ясної їжі. В наступний період, кочівники-тваринники почали використовувати коней як засіб для пересування, а потім із військовою метою.

Одомашнення коней дало в розпорядженні людини нове джерело енергії. В розвитку цивілізації це стало надзвичайно важливим досягненням, яке не було перевершено до винайдення парової машини і появи двигуна внутрішнього згорання. Кінь різко підвищив ефективність праці землеробів, став надійним джерелом добробуту селянського господарства.

Потреби в конях для військових цілей, роботи в сільському господарстві, а потім в промисловості і транспорті, призвели до того, що люди шляхом штучного відбору, підбору і спрямованого вирощування створили безліч типів і порід їх. В наш час у всіх країнах світу налічується майже 250 порід коней. В Україні плановими породами є: українська і чистокровна верхова, ново олександрійська ваговозна, орловська і призова(російська) рисисті, гуцульська і торійська запряжна.

Для належного засвоєння інформації про породи коней потрібно ознайомитися з кіньми різних порід на іподромі (м. Київ), що є початковою стадією вивчення порід, при цьому необхідно отримати і засвоїти інформацію, яка характеризує напрям використання, за участю яких порід і методів розведення, коли і де кожна з них була виведена, які кожна з них має особливості тіло будови, плідючості, скоро сплості, властивості працездатності тощо.

Важливо ознайомитися з даними по кожній породі, з її структурою (лінії, родини, маточні гнізда), орієнтуватися в тому, які з них є найбільш перспективними в породі, чемпіонами породи. Для вивчення даних про породи слід використовувати спеціальну літературу, підручники, фото, слайди, кіно, альбоми та ін.

При вивченні будь-якої породи коней слід звернути увагу на послідовність засвоєння матеріалу:

- назва породи, де, коли, при яких обставинах і ким виведена;

- в яких кліматичних, кормових, господарських умовах формувалася порода;

- зоотехнічно-господарські заходи застосовувалися при її виведенні (методи розведення, використання, утримання);

- які породи брали участь у виведенні цієї породи;

– внутрішньопородні типи (лінії, родини, родинні групи);

робочі якості (жвавність, вантажопідйомність, витривалість, жива маса, особливості екстер'єру і масті);

– біологічні особливості породи (скоростиглість, плодючість, життєздатність);

– народногосподарське значення та шляхи вдосконалення породи.

Формування порід коней відбувалося під впливом соціально-економічних та історичних умов і факторів зовнішнього середовища. Окремі породи є наслідком народної селекції і кропіткої праці багатьох поколінь людей, більшість-є взірцем зоотехнічного мистецтва талановитих фахівців-конеvodів.

Породи коней верхового типу виводилися і змінювалися ще з глибокої давнини відповідно до потреби коней для військової справи. Зміна тактики і озброєння кінноти вимагали вдосконалення існуючих і виведення нових порід цього типу. Головним завданням сучасного верхового конярства є відтворення чисто спортивних коней, придатних для використання в кінному спорті різних видів.

Виведенням запряжних порід коней почали займатися у 18 ст. Першою рисистою породою була норфольська, виведена в 1755-1760 р.р. в Англії. Дещо пізніше цей напрямок конярства почав успішно розвиватися в Росії, США і Франції, де були створені свої рисисті породи коней.

Упряжні породи розвивалися в 2-х напрямках: легкозапряжному – для роз'їздів і важкозапряжному – для роботи у важких екіпажах та на сільськогосподарських роботах.

Породи ваговозів виведені людьми шляхом методичного відбору. Вони стали продуктами мінливості,

яка тривала протягом багатьох поколінь і спрямовувалася в напрямі укрупнення і підвищення масивності коней.

У першій половині 19 ст. В Західній Європі були виведені породи: шайри, клейдесдалі і суффольки (Англія); першерони (Франція); ардени і брабансони (Бельгія), які відіграли визначну роль при виведенні ваговозних порід коней Радянського Союзу.

Різноманітність коней за типом, господарським призначенням, походженням та іншими показниками зумовила необхідність розробки систем їх класифікації.

Зоотехнія поки що не виробила єдиної загальновизнаної класифікації порід коней. Існуючі класифікації відрізняються між собою не лише в деталях, але й у принципах, покладених в основу класифікації.

Першими були запропоновані зоологічні класифікації, які базуються на відмінностях будови черепа. Найбільш відомі з них – класифікації Франка, Браунера, Нерінга, Юарта, Міддендорфа. Особливості кожної з них добре описані в підручнику.

Основою зоотехнічної класифікації порід коней, яку вперше запропонував Дарвін, є принцип розподілу їх за характером селекційної роботи та умов формування(природних і штучних).

Розподіл порід за Дарвіном здійснювався з урахуванням походження їх та господарського призначення. На основі Дарвінської класифікації дещо більш спрощену і детальнішу розробив професор А.С. Красніков. Відповідно до неї всі породи коней поділяються на заводські та місцеві. За характером використання заводські породи поділяють, в свою чергу, на верхових (чистокровна і українська верхові, тракєненська, арабська та ін.), верхово-запряжних (донська та ін.), рисистих(орловська, російська), ваговозів (радянський, російський), запряжних (торійська та ін.). Усі ці породи

спеціалізовані, але для більшості з них характерне універсальне використання.

Місцеві породи не спеціалізовані, їх відносять до трьох екологічних груп: степових, лісових і гірських.

Коней кожної породи розводять у певному природно-історичному регіоні з урахуванням їх біологічних особливостей та економічної діяльності

Враховуючи особливості сучасного конярства професор Ю.М. Бармінцев пропонує розподіл порід коней за принципом їх використання, господарсько-корисних якостей і масштаби використання.

Популярність будь-якої породи залежить від її здатності забезпечувати попит споживача, а ті з них, які не в змозі його забезпечити, стають "непопулярними" і поступово змінюються більш популярними.

В удосконаленні порід коней та якісному поліпшенні масового конярства провідна роль належить кінним заводам, племрепродукторним господарствам. Саме вони є основними постачальниками племінних жеребців, маток і молодняку.

На племінних заводах основний метод розведення коней – чистопородний. Напрямок селекційної роботи у конярстві залежить від того, які господарсько-корисні ознаки цікавлять селекціонерів та генетична природа цих ознак у тварин. Увага до певних ознак залежить від вимог народного господарства. Тривалий час для отримання робочих коней потрібний був крупний, масивний з добрими упряжними формами і міцною конституцією поліпшувач. Саме тому селекція протягом тривалого часу велась у напрямі на крупніють, масивність та правильність екстер'єру. В цьому плані найбільшою популярністю як покращував використовується орловський рисак. При схрещуванні його з місцевими кінями отримують міцних

нащадків з хорошим екстер'єром та високими робочими якостями.

Найбільш цінними робочими кіньми вважають помісь рисаків з поліпшеними ваговозами, а також – нащадків ваговозних жеребців від маток, покращених рисаком. Із зростанням уваги до спортивних якостей коней на перший план виходить селекція на жвависть.

Незалежно від спрямованості використання коней важливими для них спільними якостями залишаються скоростиглість, відмінна відтворна здатність, спокійний, врівноважений характер та добрий норів.

Добре організоване відтворення коней дає змогу більш швидкими темпами вдосконалити племінних і робочих коней, на економічно обґрунтованому рівні витримувати структуру поголів'я, яка сприяє зростанню кількості вирощуваних коней для племінних цілей і спорту, продажу коней населенню та на експорт, забою їх на м'ясо.

Кобили на відміну від самок інших с.-г. відрізняються тварин тривалістю охоти і статевого циклу, особливостями овуляції, міграції зиготи, функціонування яєчників тощо. З біологічних особливостей розмноження кобил важливо звернути увагу на маточний тип запліднення, довгочасність та циклічність статевої охоти, період овуляції.

Показники відтворення об'єктивно характеризують стан і культуру конярства в господарствах будь якої категорії.

Основними показниками відтворення поголів'я коней є кількість здорових, нормально розвинених лоша, одержаних від 100 кобил, наявних на початок року.

В господарствах, де коней утримують в стайнях, рекомендовано парувати кобил у період з 1 лютого до 15-20 липня. В господарствах України парувальний сезон в

робочому конярстві доцільно розпочати 1 березня і закінчити 1 липня.

До загальних питань організації парувальної кампанії відносять: складання плану парувань з обґрунтованим підбором кобил до жеребців, вибір господарств чи господарів для організації парувальних пунктів, вивчення необхідної кількості жеребців, підготовка кобил, облік результатів роботи, підготовка спеціалістів та обслуговуючого персоналу до виконання визначених завдань.

Перед початком парувального сезону обов'язково необхідно провести ветеринарний огляд усіх кобил віком від 3х років і старше з тим, щоб до парування допустити лише здорових і в доброму стані кобил.

При стаєнному утриманні коней застосовують ручний спосіб парування та штучне осіменіння кобил. Зовсім недопустиме вільне парування коли жеребець чи молоді жеребчики вільно перебувають у табуні кобил. При табунному утриманні коней застосовують варкове і косячне парування. Стан жеребності кобили можна діагностувати кількома методами. За належної годівлі і добрих умов утримання жеребність скорочується, за несприятливих – може збільшитися на 15-20 днів. Цей строк залежить також від статі плоду, віку спарованих тварин, стану їх здоров'я тощо. Жеребіння кобил частіше відбувається вночі, ввечері або вранці. Жеребіння триває 20-30 хв після чого кобилу не поспішають піднімати. Переривати чи перерізати пуповину доцільніше тоді, коли в ній припиниться пульсування крові. Залишати пуповину довжиною до 15 см, третину її потрібно занурити в розчин йоду чи інший дезинфікуючий розчин. Для посилення роботи органів кровообігу та дихання після звільнення від слизу рота, ніздрів і вух новонародженого дають облизати

матері. Кобилі після жеребіння потрібно дати 2-3л води, а через 2-3год напоїти та нагодувати доброякісним сіном.

Вирощування молодняку коней ґрунтується на вченні про нерівномірність росту й розвитку організму протягом онтогенезу.

Дотримання технологічного процесу при вирощуванні молодняку дає можливість досягти живої маси в перший рік життя 50-60 %, другий – 75-85, третій – до 100 % дорослих.

Якість племінних, спортивних та робочих коней значною мірою залежить від умов вирощування, які були створені їм у ранньому віці.

За віком лошат поділяють на групи: сисуні – від народження до відлучення; відлучені лошата – після відлучення до кінця поточного року; одно-, дво-, трилітки – з першого січня кожного року без врахування місяця їх народження. Розвиток молодняку коней контролюють зважуванням та вимірюванням висоти в холці; косої довжини тулуба, обхвату грудей і п'ястя у три доби, 1 міс, 6, 12, 18, 24, 30, 36 та 48 міс. Одержані дані перевіряють за контрольною шкалою розвитку молодняку.

В процесі засвоєння матеріалу змістовного модуля 2 потрібно виконати завдання в робочому зошиті по конярству вказаного модуля і підготувати відповіді на контрольні запитання в кінці занять.

Консультацію з самостійної роботи можна отримати на кафедрі в аудиторії 101, корпус 9.

Контроль за якістю самостійної роботи студентів здійснюється за вірністю виконання завдань в робочому зошиті та підготовкою відповідей на тести модуля.

Заняття 2.1. Вивчення порід коней (самостійна робота)

Мета заняття. Вивчити соціально-економічні фактори та зоотехнічні прийоми, які використовувалися при створенні різних порід, принципи їх класифікації та характеристику найбільш розповсюджених планових порід України.

Методичні вказівки. Вивчення основних порід коней триває протягом семестру самостійно, з використанням спеціальної іпологічної літератури, підручників, держплекниг, фото, слайдів, альбомів та ін.

Вивчення порід коней необхідно проводити в такій послідовності:

- назва породи, де, коли і ким виведена;
- в яких кліматичних, кормових, господарських умовах формувалась порода;
- зоотехнічні методи, що застосовувалися в роботі (утримання, годівля, використання, методи розведення);
- які породи брали участь у виведенні породи; внутрішньопородні типи (лінії, родини, гнізда), чемпіони;
- робочі якості (швидкоалюрність, вантажопідйомність, витривалість), жива маса, особливості екстер'єру і масті;
- біологічні особливості породи (скоростиглість, плідність, життєздатність);
- народногосподарське значення і шляхи вдосконалення породи.

Завдання 1. Засвоїти принципи, що є в основі класифікації порід коней різних авторів, і показати їх в таблиці.

Автор	Покладено в основу класифікації	Віднесені до порід

Завдання 2. Дати основні характерні ознаки провідних порід коней України.

Порода	Дата і місце виведення	Методи виведення, породи, які брали участь у створенні	Проміри масть	Конезаводи, лінії	Рекорди (кличка, рекорд,)

Додаткові відомості про породи:

Контрольні запитання.

1. Назвати породи коней, виведені за участю чистокровної верхової породи.
2. Назвати породи коней, які мають найбільш широке розповсюдження на території України.
3. Чи можна ототожнювати поняття ”чистокровний“ і ”чистопородний“ кінь ?

Заняття 2.2. Технологічні особливості відтворення коней

(лабораторне заняття)

Мета заняття. Засвоїти основні біологічні особливості відтворення коней, планування і проведення парувальної кампанії і навчитися визначати вихід лошат на 100 кобил та ріст і розвиток їх за даними зважування і промірів у різні вікові періоди.

Методичні вказівки. Добре організоване відтворення дає змогу більш швидкими темпами вдосконалювати племінних і робочих коней, на економічно обґрунтованому рівні витримувати структуру поголів'я. Поряд з цим збільшується можливість реалізації коней населенню, на експорт, забою на м'ясо. А в племінних господарствах – зростає кількість вирощених племінних і спортивних коней, що сприяє покращенню стану справ в галузі.

Показниками успішного відтворення коней є обґрунтована підготовка і організація парувальної кампанії, налагоджений облік дат проби, охоти, парувань, відбою, результатів досліджень стану жеребності кобил, сприяння збереженню жеребності та нормальному розвитку плода при належних умовах годівлі, утримання і використання, організоване проведення жеребіння кобил і успішне вирощування лошат починаючи від народження до їх фізіологічної зрілості

Основними показниками відтворення є кількість лошат, одержаних із розрахунку на 100 кобил. Цей показник визначається як відношення поголів'я лошат, отриманих протягом року, до загального поголів'я маток на початок року і виражене у відсотках. Ефективність проведеної парувальної компанії визначається теж у відсотках, як відношення жеребних до спарованих кобил.

Лошата народжуються на пізнішій стадії онтогенетичного розвитку, ніж інші сільськогосподарські тварини. Маса лошати при народженні сягає 10% від маси матері, і воно після народження здатне до самостійного руху.

Найбільш інтенсивно лошата ростуть в перший рік життя. Маса лошати до 3-х місячного віку, як правило, потроюється, до 6-місячного віку збільшується майже в 5 разів і сягає 45% маси дорослої тварини, а в річному віці – 65% маси.

На практиці для обліку інтенсивності росту використовують періодичне зважування молодняка, результати якого вносять у журнал вирощування лошат. За даними зважування враховують абсолютний приріст та енергію росту (відносний приріст).

Абсолютний приріст (середньомісячний) виражається в абсолютних показниках і визначається різниця між кінцевою і початковою масою поділеною на період. При визначенні середньодобового приросту ділиться на кількість діб, що пройшли між зважуваннями, і виражається у грамах.

Відносний приріст (енергія росту) встановлюється також різницею між кінцевою і початковою масою, поділеною на початкову і виражену у відсотках. Початковою масою завжди є кінцева маса попереднього періоду.

Завдання 1. Виписати і засвоїти основні біологічні показники відтворення коней

Біологічні особливості	Показники від - до
1. Статева зрілість лошат наступає в, років	
2. Фізіологічна зрілість коней різних порід наступає, міс.	
3. Охота у кобил триває в середньому, днів	
зустрічаються коливання, днів	
4. Жеребців і кобил допускають до розмноження у віці, років	
5. Овуляція проходить на дні охоти:	
6. Тривалість статевого циклу складає, днів	
можуть бути коливання, днів	
7. Пробу кобил після вижереблення проводять на добі	

Продовження таблиці

8. Стан жеребності ректальним методом можна встановити, днів	
9. Жеребність кобил в середньому триває, днів	
частіше зустрічається, днів	
можуть бути коливання, днів	
10. За неналежних умов годівлі і утримання жеребність подовжується на:	
11. Жеребіння кобили триває, хв.	
12. Після жеребіння кобил приходять в охоту на:	
можуть бути коливання, днів	
13. Після закінчення охоти слід розпочинати пробу кобил, дн	

Завдання 2. Засвоїти і показати в таблиці основні показники відтворення коней

Ознаки	Показники від до
1. Оптимальний показник виходу лошаг на 100 кобил	
2. Жеребців-плідників потрібно готувати до початку парувальної кампанії за	
3. Офіційні строки проведення парувальної кампанії у конярстві на території України	
4. При ручному паруванні за 1 жеребцем-плідником 4-12 річного віку закріплюють, кобил	
5. При штучному осіменінні сім'ям одного жеребця осіміняють за сезон, голів	
6. Об'єм еякулята жеребця в середньому становить, мл.	
7. В 1 мл сперми налічується , млн. спермійв	

Завдання 3. У відповідності з отриманим індивідуальним завданням вирахувати і проаналізувати показники відтворення конепоголів'я на фермі за останні три роки (у табл.).

Таблиця 1 – **Показники відтворення конепоголів'я**

Показники	_____р	_____ р.	_____ р.
Всього маток на початок року, гол.			
З них було спаровано, гол.			
- вибуло, гол.			
- прохолостіло, гол.			
- зажеребіло, гол.			

Висновки:

Контрольні запитання

1. Назвати біологічні особливості відтворення коней.
2. Назвати причини зниження відтворних здатностей коней.
3. Фактори, що зумовлюють циклічність статевої охоти у кобил.
4. В якому випадку застосовується метод трансплантації зародків?

Заняття 2.3. Особливості технології отримання і вирощування племінного молодняка коней різних порід та віку (самостійна робота)

Мета заняття. Здобути навички складання технологічної карти отримання та вирощування лошат для племінних цілей.

Методичні вказівки. Відповідно до отриманого завдання, форми його виконання та консультації викладача необхідно розробити технологічну карту отримання чи вирощування ремонтного молодняка. При цьому необхідно знати, що вирощування лошат базується на знанні закономірностей їх росту і розвитку в належних умовах годівлі та утримання. Змінюючи умови зовнішнього середовища, можна певною мірою керувати їх індивідуальним розвитком, створюючи бажаний тип коня.

Вирощування ремонтного молодняку – складний технологічний процес, що охоплює такі операції:

- підготовка жеребців-плідників і кобиломаток до відтворення та одержання життєздатних лошат;
- вирощування лошат у підсисний період – від народження до відлучення;
- вирощування жеребчиків і кобилок від відлучення до кінця поточного року (від 6–7 до 12 міс.);
- вирощування ремонтного молодняку коней старшого віку – одно-, дво- і трирічок – з 1 січня попереднього року без урахування дня і місяця народження;
- технологічна схема заводського та іподромного тренінгу молодняку;
- ветеринарно-санітарні заходи щодо вирощування висококласного племінного молодняку коней.

Завдання 1. Скласти технологічну карту проведення парувальної кампанії та вирощування лошат у відповідності до завдання та форми.

Технологічна карта підготовки і проведення парування

Періоди виконання	Технологічна операція	Виконавець
Необхідні матеріали		
За 1,5-2 міс. до парування		
За 1,5-2 міс. до початку парування протягом 3-х днів		
У період парування (15.04.-15.07)		

З першого дня парувального сезону, через день		
З 5-6-го дня після вижереблення		
На другий день після встановлення охоти		
Після кожного парування		
Через добу після першого парування		

Через 12 днів після парування		
На другому місяці жереблення		
5-6 місяців жереблення		

Технологічна карта жереблення кобил

Періоди виконання	Технологічна операція	Виконавець
Необхідні матеріали:		
За 8-10 днів до жереблення		

За 2 дні до жереблення		
З появою ознак жереблення		
жереблення		
Через 20-30 хв після жереблення		
Через 1-1,5 год після жереблення		
Через 2-3 год після жереблення		

Друга доба після жереблення		
З 3-ї до 10-ї доби після жереблення		

Вирощування лошат-сисунів

Періоди виконання	Технологічна операція	Виконавець
1	2	3
Необхідні матеріали:		
На 3-й день після народження		
Після 4-денного віку лошати		
Через 6 днів після народження		

Після тижневого віку лошати		
На другому тижні життя		
Вирощування в перший місяць життя		
З другого місяця життя		
З 3-го до 5-го місяця		
З 5-го до 6-го місяця		

Технологія вирощування відлучених лошат (6-12 міс.)

Періоди виконання	Технологічна операція	Виконавець
Необхідні матеріали:		

Утримання лошат у перші 1-2 доби після відлучення		
Протягом 5-6 днів після відлучення		
Лошата раннього періоду народження		
Годівля лошат у стійловий період		
Потреба кормів від 6- до 12-місячного віку		
Догляд за лошатами		

Технологія вирощування молодняку старшого віку(12-24 міс.)

Необхідні матеріали:		
Молодняк утримується		
Основу раціону складають корми: а) у стійловий період б) у літній період в) при переході зі		

стійлового на пасовищне утримання		
Догляд за молодняком		

Динаміка технологічних операцій при тренінгу

Необхідні матеріали:		
З місячного віку		
З 2-місячного віку		
Протягом 3-4-х місяців життя		
Після відлучення		
З 12-місячного віку верхових і рисистих порід		

Лошат ваговозних порід 1,5-2-річного віку		
З 1,5-річного віку лошат верхових порід		
20 міс.		
22 міс.		
24 міс.		
1,5-річних рисистих лошат		
20-22 міс.		
23 міс.		
Весь період тренування		

Контрольні запитання

1. Дати пояснення росту і розвитку лошат
2. В якому випадку ознаки ембріонального недорозвитку можуть стати спадковими?
3. Як змінюється інтенсивність росту і розвитку лошати до 2-річного віку?
4. В якому віці потрібно розпочинати груповий тренінг племінних лошат?

ЛІТЕРАТУРА

1. Гопка Б.М., Хоменко М.П., Павленко П.М. Конярство. – К.: Вища освіта, 2004. – С.13-82, 167-210.
2. Свечин К.Б., Бобылев И.Ф., Гопка Б.М. Коневодство. – М.: Колос, 1992. – С. 22-49, 139-183.
3. Конярство / Б.М.Гопка, О.А.Калантар, П.М.Павленко, С.М.Клок. – К.: Урожай, 1991. – С. 22-25, 78-115.
4. Красников А.С. Экстерьер лошади. – М.: Россельхозиздат, 1957. – С. 14–242.
5. Книга о лошади / С.М.Будённый – М.: Госиздат с.-х. литературы, 1952–62, т. II. С. 9–109, 163-214; т. III. С.158-364; т. V. С. 308–337.
6. Технологія вирощування племінного молодняка коней / В.П.Федоров, В.І. Бала, Д.В. Подвалюк та ін.–К.: Україна, 1996.– С. 3–52.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПОРОДИ КОНЕЙ, БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ І ВИРОЩУВАННЯ КОНЕЙ

1. За кількістю поголів'я та об'ємом виробничої продукції ведуче значення мають такі напрямки конярства

1. Племінне	3. Робочокористувальне
2. Спортивне	4. Прикладне

2. За часів козацтва конярство було переважно верховим, а коней називали:

1. Монгольськими
2. Черкаськими

3. У вивченні історії еволюції однокопитних найбільш важливу роль відіграли роботи:

1. Ковалєвського
2. Міддендорфа
3. Пржевальського

4. Відмітьте із роду Equus представників підродів:

А. Коні	1. Сомалійський
Б. Осли	2. Гарпан
	3. Кіанг
	4. Онагр

5. Зазначити із роду Equus представників підродів:

А. Напівосли	1. Нубійський
Б. Коні	2. Греві
	3. Кіанг
	4. Онагр
	5. Кінь Пржевальського

6. Найменший карликовий кінь має:
- А. Живу масу (кг) 1. 10,5
 - Б. Висоту в холці (см) 2. 12,5
 - 3. 70
 - 4. 38
7. Як називаються потомки отримані від парування:
- А. Жеребця з ослицею 1. Мул
 - Б. Осла з кобилою 2. Лошак
 - В. Жеребця з зеброю 3. Зеброїд
8. Одомашнення коней відбулося, за тисячоліть до н.е.
- 1. 3–4
 - 2. 5–6
9. Місцеві породи коней поділяються на:
- 1. Степові 3. Лісові
 - 2. Лісостепові 4. Гірські
10. Зазначити авторів зоологічної класифікації кінських порід:
- 1. проф. Браунер 3. проф. Юарт
 - 2. проф. Бармінцев 4. проф. Дарвін
11. Виділити основні ознаки групування порід коней в зоотехнічній класифікації за Дарвіним:
- 1. Краніологічні ознаки
 - 2. Характер селекційної роботи
 - 3. Пристосованість до навколишнього середовища
 - 4. Характер робочого використання
12. Назвати групи порід за класифікацією Дарвіна:
- 1. Заводські 4. Місцеві
 - 2. Примітивні 5. Штучні

3. Перехідні

13. Назвати групи порід на які проф. А.С.Красніков поділяє коней:

1. Місцеві	4. Верхові
2. Запряжні	5. Продуктивні
3. Заводські	

14. Які з названих ваговозних порід отримали поширення в особистих і колективних господарствах України ?

1. Новоолександрівська	3. Російська ваговозна
2. Радянська ваговозна	4. Володимирська ваговозна

15. Виділити породи коней, які мають світове значення:

1. Чистокровна
верхова	5. Тракененська
2. Українська верхова	6. Орловська рисиста
3. Арабська	7. Стандартbredна
4. Ахалтекінська	8. Російська ваговозна

16. Поширеними породами верхового напрямку використання на Україні є:

1. Ахалтекінська	3. Чистокровна верхова
2. Українська верхова	4. Арабська

17. Виділити породи, які виведені за участю чистокровної верхової породи:

1. Тракененська	5. Орлово-ростопчинська
2. Ахалтекінська	6. Гуцульська
3. Українська верхова	7. Орловська рисиста
4. Російська рисиста	8. Стандартbredна

18. У випадку коли доля крові чистокровної верхової в походженні коня чи породи складає $1/2$, $3/4$ та $7/8$ то вони називаються:

1. Помісями I покоління
2. Напівкровними

19. Основними недоліками чистокровної верхової породи є:

1. Висока вибагливість до умов утримання	4. Тривалість життя
2. Скоростиглість	5. Схильність кінцівок до розрощення
3. Низька плодovitість	

20. Основними позитивними якостями чистокровної верхової породи є:

1. Жвавiсть	5. Мiцнiсть конституцiї
2. Скоростиглiсть	6. Сухiсть тiлобудови
3. Вибагливiсть до умов утримання	7. Крупний рiст
4. Тривалiсть життя	8. Консолiдацiя породи i вiк

21. Видiлити ведучi конезаводи нашої держави по вдосконаленню чистокровної породи:

1. Дiбрiвський	4. Деркульський
2. Онуфрiєвський	5. Стрiлецький
3. Лимарiвський	6. Днiпропетровський

22. Українська верхова порода затверджена державною комісією:

1. 1991
2. 1990

23. Коні української верхової породи мають характерні ознаки

1. Гармонiйнiсть тiлобудови	5. Добре розвиненi м'язи
2. Мiцна конституцiя	6. Енергiйний норев
	7. Неспокiйний

3. Слабо розвинені м'язи темперамент
 4. Мало рухливі 8. Спокійний темперамент

24. У виведенні української верхової породи приймали участь коні частини перелічених порід:

1. Ганноверської 4. Угорські породи
 2. Арабської 5. Ахалтекінська
 3. Чистокровної верхової 6. Тракененська

25. Який жеребець, що мав 1/2 крові голландської і по 1/4 арабської і датської кривності признаний, як родоначальник орловської породи:

1. Барс I
 2. Сметанка

26. Виведення орловської породи було розпочате після використання видатного жеребця:

1. Барса I
 2. Сметанки

27. Початком виведення орловської породи прийнято вважати:

1. 1760
 2. 1776

28. Російська рисиста порода виведена за участю порід:

1. Стандартбредної 3. Арабської
 2. Чистокровної верхової 4. Орловської рисистої

29. Російська рисиста порода апробована в:

1. 1945
 2. 1949

30. Новоолександрівська ваговозна порода виведена шляхом відтворного схрещування, відбору і підбору за типом тілобудови в умовах помірної годівлі та використання із залученням коней порід:

1. Місцевих
2. Гірських арденів
3. Російських ваговозів

31. Назвати дату апробації новоолександрівської ваговозної породи:

1. 1998
2. 1999

32. Для коней новоолександрівської ваговозної породи є характерним:

А. Ріст (см)	1. 150	5. 50–600
Б. Маса (кг)	2. 156	6. 600–650
	3. 149	7. 650–700 кг
	4. 160 см	

33. Виділити породи ваговозів, що відносяться до дрібних:

1. Радянський ваговоз	3. Новоолександрівський
2. Російський	4. Володимирівський

34. Провідними конезаводами новоолександрівської ваговозної породи є:

1. Лимарівський	3. Новоолександрівський
2. Дібрівський	4. Деркульський

35. Об'єм еякуляту жеребця в середньому складає:

1. 70	2. 90

36. В 1 мл сперми повинно міститися млн. спермійів:

100–200

200–400

37. Якість сперми жеребців перед початком парувальної компанії потрібно перевіряти протягом днів підряд:
1. 1,3
 2. 2,2
38. Підготовку жеребців плідників і маток до парувальної компанії потрібно починати за:
1. 2–2,5 міс
 2. 1,5–2 міс
 3. 1–1,5 міс
39. Навантаження на повновікового жеребцяплідника в парувальний сезон при ручному паруванні повинно складати:
1. 20–25
 2. 20–35
 3. 35–40 маток
40. Із наведених способів парування виділити ті, що застосовуються в табунному конярстві:
1. Ручне
 2. Косячне
 3. Варкове
 4. Штучне осіменіння
41. У господарствах України парувальний сезон робочо-користувальному конярстві бажано проводити:
1. Лютий-березень
 2. Березень-червень
 3. Квітень-липень
42. Жеребність кобил в середньому триває:
1. 285

2. 335

43. Відсутність повноцінної годівлі в після ембріональний період визиває недорозвиток, який називається:

1. Неотенія
2. Інфантилізм

44. Лоша потрібно підпускати до кобили після народження не пізніше:

1. 1,5–2 год
2. 2–3 год

45. За віком лошата поділяються на:

1. До року
2. Сисунів
3. Старше року
4. Відлучених
5. 1, 2, 3 річних

46. Молочність кобил вважається незадовільною, коли кратність збільшення маси лошати до місячного віку буде становити менше:

1. 1,1
2. 1,5
3. 3,2 рази

47. На 3-4 тижні життя лошати розпочинається його підгодівля концкормами:

1. Плющений ячмінь	4. Висівки пшеничні
2. Плющений овес	5. Мінеральні добавки
3. Подрібнена кукурудза	6. Подрібнений горох

48. Недорозвиток лошати з порушенням функції статевих залоз називається:

1. Ембріоналізм

2. Інфантилізм

49.. Жеребчиків переведених у робочий склад каструють у віці:

1. 1,5
2. 2

50. Молочність кобили вважається задовільною, коли кратність збільшення маси лошати до місячного віку буде становити:

1. 1,4-1,5 рази
2. 1,6-1,8 рази

51. В 1 кг суміші концентратів, для підгодовування лошат-сисунів. Повинно бути перетравного протеїну в 1 кг корм. Одиниці:

1. 100-110
2. 110-120
3. 125-130

75. Молочність кобили вважається доброю, коли кратність збільшення маси лошати до місячного віку буде становити:

1. 1,9–2,2
2. 2,3–2,5

Навчальне видання

Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи та індивідуальних дослідницьких завдань зі змістового модуля **«Породи коней, біологічні особливості відтворення і вирощування коней»** дисципліни «Конярство»

Ліскович Володимир Андрійович

*Редактор Д.О. Комп'ютерний набір: І.В. Зінківська
Комп'ютерне верстання:*

Здано до складання. Підписано до друку.
Формат 60*84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 2,36. Тираж 100. Зам. 6364.
РВІКВ, Сектор оперативної поліграфії БНАУ.
09117, Біла Церква, пл. Соборна 8/1. тел., 33-11-01

